

ՀԱՅԹԵՆԻՓ

20
Փարայ

ՕՐԱԹԵՐԹ

20
Փարայ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԴԱՅԻՆ ԵՒ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Հայրենիքի տարեկան գինն է Պոլսոյ և գաւառաց համար 7 արծաթ մեծիս կանխիկ տեղական և գաւառական քրտարութեան ծախքը մեր վրայ է : վեցամսեայ և եռամսեայ բաժանորդք ալ կընդունուին :

Երկրորդ վերաբերեալ գիր կամ նամակ պէտք է ուղղել առ Տնօրէնութիւնն ընդ վաղախան թ. 3 Ս.Ղ. Պարտիզպանեան Տպարան : Խմբագրութեան ուղղեալ գիր ետ չը տրուիր : Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 դրուշ է : անկի անգամի համար սակարկութիւն կըլլայ :

ԹԻԻ 689 ՏԱՐԻ ԵՐԿՈՏԱՍՍՈՆ

ՉՈՐԵՔՇԱՐԹԻ

1881 ՄԱՐՏ 25

Ա. Զ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն.

ՍՏՈՒԹԻՒՆ

Մամուլի մարտ 21 թիւ թերթին մէջ « Ունկնդիրը ոմանք » ստորագրութեամբ մի անպատկառ հայհոյակիր կարգաւորներ մեզի դէմ, Տ. Մկրտիչ Ս. կաթողիկոսի քարոզին վերաբերմամբ :

Թէ և « Գ. Վահուհի » և « Կիլիկեցի ունկնդիր մը » ստորագրութեամբ կրկին նամակներ զոր երէկ և առջի օր հրատարակեցինք, արժանաւոր պատասխաններ տուին այդ անպատկառ ստուգեան և ձաղկեցին այն անդուռն բերանը որ եկեղեցականի մը բերանը լինելով հանդերձ ժպտած էր զմեզ նախատեղու փորձ փորձել, սակայն այդ անդուռն բերանին վերջին կնիքը զարնելու համար յաւամայից կը պարտաւորուիք քանի մը տող ևս մեք զօհել :

Դիմակաւոր նամակագիրը կըսէ թէ Ս. կաթողիկոսը Ղալաթիոյ վարժարանը ոչ յիմարանոց անուանած էր և ոչ կրօնագիտութենէ և բարոյականութենէ զուրկ հուշակած, ինչպէս հրատարակած էինք : Թող ներէ մեր արգոյ նամակագիրն ըսելու թէ ինքը կատարեալ ստալսօս մ'է և հակառակ իւր յայտարարութեան Ս. կաթողիկոսի խնկանուէր վարձեալներէն մին է : վասն զի Ն. Սրբազնութեան անվայելուչ լեզուաւ Ղալաթիոյ վարժարանը յիմարանոց անուանելը անուրանալի ճշմարտութիւն մ'է, զոր մեզ պատմեցին նոյն օրը Ղալաթիոյ եկեղեցւոյ քահանայը, Թաղ. խորհրդոյ անդամներէն ոմանք և ունկնդիր ժողովրդէն քանի մը հոգի : այս պատմութեան ներկայ կը գտնուէր նոյն ինքն Մամուլի խմբագիր էֆէնտին որ յիշեալ հայհոյալից յօդուածը անկողնակալութեամբ իւր թերթին մէջ հիւրընկալած է :

Մի և նոյն պատմութիւնը Սրբաստիոյ Առաջնորդ Գեր. Պետրոս Արքեպիսկոպոսը Պատրիարքական Գեր. փոխանորդ Հօր ըրած է : այս ամենէն կը հետևի թէ արգոյ նամակագիրը կատարեալ ստալսօս մ'է և Ս. կաթողիկոսին մարդամեքենայներէն մին է : Սակայն եւթադրելով պահ մը թէ մեր հրատարակութիւնն ուղիղ չէ ինչպէս կը ջանայ հաւատարմել

Պ. նամակագիրը, կը պարտաւորուիք հարցնել իրեն թէ ո՞րն էր ուրեմն ուղիղն և ստոյգը : անա այս կէտը բոլորովին զանց կընէ Պ. նամակագիրը, վասն զի ինքն ալ գիտէ թէ խիստ է ընդդէմ ճշմարտութեան արագել Ուրիշ կէտ մ'ալ կայ, այն է թէ՛ եթէ արգարե Ս. կաթողիկոսը այսպիսի յայտարարութիւն մ'ըրած չէր, ի՞նչ հարկ կար Տ. Յովսէփ վարդապետի այնքան յուզուելու, և Ն. սրբազնութեան քարոզն ընդմիջելու, արժանաւոր պատասխան տալու :

Այս ամէնը կը հաւաստեն թէ Ս. կաթողիկոսը թերեւս ապագայ հետեանքը չկարենալով նախատեսել, այսպիսի անուանարկիչ յայտարարութիւն մ'ըրած է որ անուրանալի է, անժխտելի է և բարձրաձաղ ճշմարտութիւն է, զոր Մամուլ նամակագրի նման յիմարամիտ անձինք վարագուրել ջանալով, աւելի կասկածանաց առիթ կընծայեն և դայթակղութիւն կը սփռեն : և զոր մեզմէ զատ միւս աղգային լրագիրք ալ հրատարակեցին մի և նոյն իմաստով ինչպէս են Մասիս, Թէրեզման, Փոնջ, Մամուլ և այլն :

Եթէ Ս. կաթողիկոսը այսպիսի խեղճուկ պաշտպաններու կարօտած է, շատ ցաւալի վիճակ է :

Փարիզի Հայկազեան Ուսումնասիրաց ընկերութիւնը որոյ նպատակն է Հայաստանէն աղքատ պատանիներ Եւրոպա տանելով արհեստ և գիտութիւն ուսուցանել և դանոնը իրենց հայրենիքը վերադարձնել, Ս. Պատրիարք Հօր հովանաւորութիւնը խնդրած լինելով, Ն. Սրբազնութիւնը օրհնութեան գրով մը իւր հովանաւորութիւնը չնորհեց :

Դատական դործոց Վսեմ. նախարարին կողմանէ Աղգ. Պատրիարքարան ուղղեալ գիր մը բժշկական տեսչութեան առաջարկութեամբ կը յանձնարարէ որ ննջեցեալները բաց երեսով եկեղեցի տանիլ և փողոց փողոց պարտեցնել, նոյնպէս ննջեցեցեալ ձեռքը և երեսը համբուրեն առողջութեան փնտաւար լինելով, այս սովորութիւնը վերնայ և ննջեցեցեալ երեսը միշտ ծածկուած մնայ :

Կրօնային ատեանը սոյն խնդիրը նը-

կատողութեան պիտի առնու այսօր : Սակայն խնդիր է գիտնալ թէ աշխարհական ննջեցեցեալ համար արգելիչ կամ ոչ դրած ատեն եկեղեցականաց համար ալ մի և կանոնը պիտի կարենայ դնել, քանի որ օրէնքը անոնց երեսը բաց պահել կը տրամադրէ :

Ճէրիտէի Մուհաքէմէ անուն տաճկերէն շարժաթերթին երէկուան թուոյն մէջ հրամանագիր մը հրատարակուած է : Սոյն հրամանագիրը Դատական դործոց Վսեմ. նախարարին կողմանէ կուսակալութեանց և ընդհանուր դատախազներուն ուղղեալ լինելով կը պատուիրէ որ Հայոց վարժարանաց մէջ սովոր պատճառաւ գումարուսներն և ատենախօսութիւններն արգիւրուին և նոյնին հեղինակները պատժուին : Հրամանագիրը կը յաւելու որ Թաղ. խորհրդոց ընտրութիւնը ալ սահմանափակ վիճակի մէջ կատարուին և գումարման կերպարանք չը ստանան :

Կրօնական դործոց Գեր. խորհրդակա-նը աղգային վարժարանաց ընդհանուր տեսուչ Իփէքճեան էֆէնտիի հետ երէկ Իսկիւտարի Ս. Կարապետ, Ս. Խաչ, Գուղղունճուք և Իճատիէ թաղերու վարժարաններն այցելեց :

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՕՐՄԱ

Օսմ. Գոնսուլտ Գոցուեցաւ երէկ իրիկուն 15-16

» » Բացուեցաւ այս առաւօտ

ԸՆԹԱՅՔ ԱՐԺԷԹՂՈՅ

Սօսիէթէ ժէնէրալ Անդր. Լիւր. 4-28

» Օթման » » 3-24

Կ. Պօլսոյ Պանքան » » 10-5

Բրէտի Ժէնէրալ » » 4-28

Փոլս. 1863 (Մութոն) » » —

» 1865 (Մութոն) » » 71-

» 1869 (Բինար) » » 70-20

» 1872 (Պօն տիւ թրէզոր) » » 23-

» 1873 (Բինար) » » 69-

Թրամիայ Օսմ. Լիւր. 3-50

Թղթաղրամ » » 930

Բուսէլի երկաթուղի Փրանք » » 51-1/4

Լաւրիում » » 106-

ԸՆԹԱՅՔ ԴՐԱՄՈՅ

(Օսմ. ոսկին 100 դուրուշէն)

Անդրիկն. ոսկի 100- » Գարպոն արծա. 92-10

Գաղղիական » 87-22 » Մէհմետի . . . 107-25

Բօլ » 90-8 » Վեցնոց . . . 126-5

Քրիմի » 51-25 » Հինգնոց . . . 212-

Գարպոն թուղթ 8-82 » Մէթալիք . . . 206-

Ձէ յթուէն մարտ 6 թուով հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդեն մեզ :
« Տեղւոյս վիճակը շատ տխուր է և նորանոր դէպքեր պակաս չեն : Այս օրերս Քիլիսիոյ իւղաւթաւ մը Ձէ յթուէն գալով, վարի թաղը Գըրճեան Աբրահամի տունը կը հիւրնկալուի . իսկ միջին թաղի բնակիչներէն Մարկանեան Գէորգ անուն անձը որ առևտրով կը զբաղի, Գիլիսիոյէն 500 զրոյ արժողութեամբ իւղ ծախու կառնէ և գինը վճարել չուզեր առարկելով թէ ինքը Գիլիսիոյիներէն առնելիք ունի . հակառակ թախանձանաց կը յամառի պանդուխտ իւղաւթաւին ստակը վճարելու . որով խնդիրը տեղւոյն դատարանին կը ներկայանայ . սակայն դատաւորին ակար ազդեցութեան անշուշտ կը մնայ : Գըրճեան Աբրահամ իւր հիւրին նկատմամբ եղած անպատուութիւն համարելով իրեն , և Գէորգին յամառութիւնը տեսնելով, զայն քանի մը տեղէն դաշոյնով կը վիրաւորէ : Այս դէպքը բաւական խռովութեան առիթ եղաւ և կառավարիչը մեկուսանալով, Մարաշի կառավարութեանէն զինուորական օգնութիւն խնդրեց :

« Իրաց այս վիճակին մէջ ցաւալի է որ Ձէ յթուէն մէջ ոչ առաջնորդ կայ, ոչ վանահայր և ոչ այսպիսի պարագայներու մէջ խաղաղութիւն ընելու կարող ազգային մը : Եւ սակայն ո՞վ է մեղաւորը , ժողովուրդը որ դարմանի և հովուի պէտքն ունենալով անկերպարան վիճակի մը մատնուած է , թէ Կիլիկիոյ պատասխանատու անձը որ փառասիրական մեծ խորհուրդներով և տիրացուական խնդիրներով ի Պօլիս կը դեբերի , իւր վիճակը երեսի վրայ թողնուի . . . »

Ն Ե Ր Ք Ի Ն

Փամօնտօի քեռորդին ֆարիզի մէջ ինքզինքն սպաններ է առճամնակաւ , կը կարծուի թէ յանկարծական յիմարութիւն մը եկած է վրան . վասն զի ոչ ըստակի կարօտութիւն ունէր և ոչ ընտանեկան դժտութիւն մը :

— Անգղիական Մարաթոն Տիւնգէ անուն շոգենաւը որ 10 օրէ ի վեր հոս կսպասուէր , կըսուի թէ ճիւղալթարի մօտերը ընկզմեր է , վասն զի Հելլէնական նաւ մը սոյն շոգենաւին մէկ մակոյղ կը ծովու վրայ գտնուէր մայրաքաղաք բերեր է :

— Քօրէսթոնտանս թերթը մարտ 31 ին առաջին նախ բարձր Սայիտ փաշային Ղալաթիոյ դրամատեարց հետ ըրած մէկ տեսակցութիւնը կը պատմէ հետեւեալ կերպով :

Սայիտ փաշա Ղալաթիոյ դրամատէրները խորհրդի հրաւիրած էր նոր փոխառութիւն մ'ընելու համար . զանազան խօսակցութիւններէ վերջը դրամատեարք յիշեցուցին առաջին նախարարին թէ Տաճկաստանի դաժնային վիճակին բարւոյն համար բացարձակապէս խաղաղութիւն պէտք է :

Այն ատեն Սայիտ փաշա ոտք ելնելով պատասխանեց թէ խաղաղութեան

պահպանութիւնը Տաճկաստանի ձեռքը չէ . եթէ Եւրոպայի խաղաղութեան փափաքող է , կարող է Տաճկաստանի ըրած զիջումները նուազատանի ընդունել տալ . մինչդեռ ընդհակառակն եթէ տէրութիւնը կուզեն խաղաղութեան պահպանութեան աշխատիլ , Տաճկաստան որչափ երկիր ալ տայ , դարձեալ Յունաստան դոհ չը պիտի լինի : Գիտեմ որ Եւրոպայի դրամատեարք մեծ վարկ մը չեն ուզեր մեզ տալ . ես ինքս լաւ փորձած և ստուգած եմ որ Տաճկաստանի վերանորոգումը խաղաղութեամբ և յառաջագիմութեամբ միայն կարելի է ձեռք բերել : Սակայն խնդիրը իմ ձեռքը չէ . . . :

— Համասի դորձակալութիւնը կը դրէ թէ Պօլսոյ մէջ դեսպանը շատ կաշխատին և նոր դիմ մը պիտի որոշեն , զոր տէրութեանց հաւանութեանը ներկայացնելէ վերջը Բ. Գրան և Յունաստանի ընդունել պիտի տան . կը կարծուի թէ դեսպանը սրոյած են ամբողջ Թիւսաղիան և Եպիրոսի մէկ մասը մինչև Արտա դետը Յունաստանի տալ . Բրէվէշայի ամբութիւնը քանդուելով Բրէվէշայ ազատ նաւահանգիստ պիտի հրատարակուի :

— Վարնայի թղթաբերով առնուած լուրերը Հելլէնական խնդրոյն նկատմամբ բնաւ նոր տեղեկութիւն մը չեն յաւելուր մեր արդէն հրատարակածներուն վրայ : Համասի հեռագիրներ Պօլսէն ամէն տէրութեանց դոհացուցիչ լուրեր հասած ըլլալը կը ծանուցանեն , և տէրութիւնը դրեթէ համաձայնած են ամբողջ Թիւսաղիան և Եպիրոսի մէկ մասը Յունաստանի տալով խնդիրը խաղաղութեամբ վերջացնել . միայն Անգղիա պահանջեր է որ Բուլղարի բերդը և Բրէվէշայի ամբութիւնը քանդուելով , Բրէվէշայ ազատ նաւահանգիստ հրատարակուի :

— Երկուշաբթի օր Եէմէնէն 15 հօգի մայրաքաղաք հասան Լոյսընկերութեան շոգենաւով . ասոնք Եէմէնի աղնուական արաբ ընտանիքներ են՝ որք կոյսերական նաւակներով վեհ . Սուլթանին պալատը գտին . Սուլթանը իւր ներկայութեանը ընդունելով , զիրենք բաջալերեց և իրեն անձնապահ զինուոր ըրաւ :

— Ռուսական Օկլ շոգենաւով 67 քիւրտ պէյեր երկուշաբթի օր մայրաքաղաք բերուեցան . ասոնք Ապէտտինի փաշայի ձերբակալել տուած աւաղակներն են , որք դատաստանի պիտի ենթարկուին հոս :

ԱՐՏԱՔԻՆ

Գաղղիա ունի այլ և այլ երկրագործական գործոցներ աղջկանց համար : Այս գործոցներէն մին է մօտ ի Բուէն , ունի աւելի քան 50,000 լիրա արժող ստացուած , եւ 300 ուսանող վեց տարեկանէ մինչև 18 ամեայ : Աղջկունք միայն կը մշակեն 1600 արտավար գետին : Ամէն աղջիկ որ գործոցն կենէ՛ կընդունի գործ մը և ստակի փոքր գումար

մար մը : Եթէ աղջկունք յետոյ չեն ամուսնանար և չունին տուն , կրնան ամէն տեսն դառնալ գալորցը :

— Գաղղիոյ ազգային ժողովը հաւանութիւն տուած է վեց միլիոն ֆրանք յատկացունելու այն մարդոց այրիներուն և զաւակաց որ սպաննուեցան 1854 զեկտ . հին երբ Լուի Նաբոլէոն տապալեց Ազգային ժողովը , և անոր զինուորները հրացանով զարկին զանոնք որ ընդգիմութիւն ցուցուցին Փարիզի փողոցներուն մէջ :

— Հնդկաստանի եկամուտն 1850 ին էր 68,485,000 Անգղիական լիրա և ծախքն էր 69,668,000 Անգղիական լիրա : Աֆղանիստանի պատերազմին ընդ ծախքը 18,845,000 Անգղիական լիրա կը հաշուուի :

— Այս տարի մէկ օրուան մէջ , այսինքն մարտ 9,21 ին , 1100 անձինք Պէրլինէն մեկնած են Ամերիկա դաղթելու համար , և մէկ օրուան մէջ , այսինքն մարտ 11/23 ին , 4320 դաղթականք հասած են Նիւ Իորք , կը կարծուի թէ այս տարի Ամերիկա դաղթողներուն թիւը շատ աւելի պիտի ըլլայ քան որ և ինչ նախընթաց տարիներու մէջ գաղթողներուն թիւը :

ՈՃՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ

Կրնօպլի (Գաղղիա) լրագիրք Պէրլինէր անուն կնոջ մը սպանութեան պարագայները կը պատմեն որք խիստ հետաքրքրական են :

Տիկին Պէրլինէր տարիէ մը ի վեր իւր ամուսինէն բացալայ կսպրէր . այս վերջինը որոյ անունն էր Ալֆրէտ Պէրլինէր 25-26 տարեկան , Պըզանոն կը բնակէր . իսկ կինը Կրնօպլի թատերական խմբին հետ միանալով դերասանուհւոյ պաշտօն կը կատարէր : Ալֆրէտ ուրբաթ առաւօտ Կրնօպլի հասնելով կինը սկսաւ վնասուել , և իրիկունը զայն սրճատունը գտաւ որ խել մը մարդոց հետ կը ճաշէր : Կինը դուրս ելնելուն պէս Ալֆրէտ ետեւէն դնաց և տունը ուր ըլլալը հասկըցաւ . Շարաթ առաւօտ կնոջ տունը ներկայացաւ :

Տիկին Պէրլինէր Շընուաղ փողոցը թիւ տան վերնայարկը կը բնակէր . ինքը տակաւին անկողինն էր երբ սենեկին դուռը զարնուեցաւ , ոտք ելաւ և դուռը բանալով մեծ եղաւ իւր զարմանքը երբ ինքզինքը ամուսնոյն դիմաց գտաւ որ անցեալ տարի տակաւին զինքն սպանել սպանացած էր : Կինը ամուսինը տեսնելուն պէս սոսկումով դէպ ի իւր քով սենեակը փախչիլ սկսաւ պոռալով . « Մաթիլտ , օգնութեան հասիր » : Սակայն քրոջ սենեակը հասնելէ առաջ ատճառ նակի երկու հարուած ընդունեցաւ կուրծքէն և անմիջապէս մեռաւ : Մարդասպանը տան մէջ ծագած շփոթութենէն օգուտ քաղելով յաջողեցաւ փախչելու : Ընդհանուր դատախազը անմիջապէս ոճրագործութեան տեղը գնաց և մինչ հարցաքննութիւն ընելով իւր տեղեկագիրը կը պատրաստէր , մարդ մը ներս մտաւ նամակ մ'ունենալով ի ձեռին

առ տիկին Պէրնիէր ուղղեալ զոր մար-
դասպանը գրած էր կարծելով թէ կինը
վիրաւորուած է միայն :

Ահաւասիկ նամակին պարունակու-
թիւնը :

« Հէք բարեկամահիս , երէկ իրիկուն
տեսայ զքեզ երբ չորս պարոններու հետ
կը ճաշէիր , ժամը 11ին ուրիշ կնոջ մը
և քրոջ հետ դուրս ելար , պարոնները
քու ետեւէդ կուգային . տեսայ այս ա-
մէնը և գլուխս դարձաւ . չեմ ուզեր ին-
քզինքս տրդարացնել քու առջև . սակայն
այս ամէնն ըլլալէ ետեւ դու իմ կինս ես
և դու չես կրնար երեւակայել թէ ինչ
կըղբայ մարդ երբ իւր կինը ուրիշ մը
գրկայ մէջ կը տեսնէ :

« Ըսածիս վրայ անկեղծաբար կը ցա-
ւիմ . կերպնում քեզ որ կը ցաւիմ և կու-
զէի քու կրած վէրքդ . ես ինքս կրել ,
Դու երէկ իրիկուն տխուր էիր երբ կը
ճաշէիր . ասիկա գուրթս կը շարժէ հի-
մայ . դու անշուշտ խղճի խայթով կը
տանջուէիր առանց . . . Հիմա երջանիկ
պիտի լինիք . կը մաղթեմ և կը յուսամ
որ վէրքդ շուտով բժշկուի : Կը յուսամ
նաև որ այլ ևս . . . ի խրատուց չպիտի
անաս . ապագան պիտի յայտնէ ինձ
թէ կը խաբուիմ . Կեանքս կուտամ բեր-
նէդ սա խօսքը լսելու համար . « Կը նե-
րեմ քեզի » :

Ալֆրէդ Պէրնիէր

Թղթաբերը յայտնեց թէ նամակադի-
րը Սէն-Լորանի դրան առջև պատասխա-
նի կըսպասէ :

Երկու ոստիկան անմիջապէս ծանուց-
եալ տեղը գացին , բայց մարդ չգտան :
Անմիջապէս սկսան վնասուել , որ անշուշտ
քաղաքէն դուրս ելած չէր կրնար ըլլալ
և անոր դէմքին պատկերը ամէն կողմ
հեռագրաւ հաղորդուեցաւ : Այս միջո-
ցին Ալֆրէտ Արդարութեան ապարանքին
շուրջը կը պտըտէր : Ժամը 11ին պահա-
կանոցը ներկայացաւ և ընդհանուր դա-
տախաղին հետ տեսնուիլ ուղեց . սակայն
երբ իրեն պատասխանեցին թէ հոն չէ ,
հետեւեալը գրեց անոր .

« Ես եմ Մարիա Բուաի ամուսինը ,
վաճառականաց գարեջուրի կրպակը կը
գտնուիմ , թող դան հոն վնասուեն զիս » :
Ընդհանուր դատախազը իւր պաշտօնա-
տեղին վերադառնալով յիշեալ նամակը
տեսաւ և անմիջապէս մարդ զրկեց Ալ-
ֆրէտը ձերբաւերելու համար : Ժամը
երեք ու կէսին մարդասպանը բռնուե-
ցաւ առանց ընդդիմութեան և վրան
խուզարկուելով ատրճանակ մը որով կի-
նըն սպաննած էր , ակնոց մը և թղթով
լեցուն խոշոր զրապանակ մը գտնուե-
ցաւ :

Մարդասպանը ոստիկանութեան սեն-
եակը տարուելով , հարցաքննութեան
ենթարկուեցաւ և դատաւարտելոց սեն-
եակին մէջ բանտարկուեցաւ :

Փէրաինան Մայէր անուն 21 տարե-
կան երիտասարդը որ մարդասպանին
թուղթը տարած էր , ձերբաւերուեցաւ
ոճրագործութեան օգնելուն համար .
վասնզի այս անձը թատրոն երթալով ,
կնոջ տունը հասկցած , մարդասպանը
հոն տարած և օրուան , իրիկուն և հե-

տեւալ աւուր՝ յորում ոճիրը գործուե-
ցաւ , մէկ մասը Ալֆրէտի հետ անցու-
ցած էր :

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐԻ

(Աժան Լինկուր)

Լոնտրա 5 ապրիլ

Լորտ Պիքոնիիտ երէկ շնորհակա-
նութեան տագնապները չունեցաւ , բայց ի-
րիկուն գէմ տենդն աւելցաւ , և իւր
սովորական բժիշկներն հարկաւոր հա-
մարեցին մի երրորդ բժիշկ ևս ընկեր
առնուլ ի խորհրդակցութիւն (քօնսիւ-
թասիօն) :

Լոնտրա 5 ապրիլ

Երէկ իրիկուն երեսփոխանաց ժողո-
վոյն մէջ , ելմտական նախարարն 1884-
82 տարուոյ պիւտէն ներկայեց , և ե-
լումտից վիճակը բացատրեց : Պ. Կլաւտ-
թոն կառավարիչ մի նոր ձևի վերածել
ազգային պարտքն , հանդերձ գլխավճա-
րով , այնպէս որ 25 տարուան մէջ 60
միլիոն պակսի : Նաև կառավարիչ մի
վիճիկ պակսեցնել եկամտի վրայ տուր-
քէն (ինքըմ-թաքս) , որով ոսկի գլուխ
և փէնսէն 3 փէնսի կիջնէ : Դուրսէն ե-
կող ոգելից ըմպելեաց յաւելուածոյ
տուրքն և այլ մի քանի երկրորդական
տուրքեր կը վիւրիօխէ : Նախարարն իւր
առաջարկած միջոցներուն կիրառութե-
նէն 300,000 ոսկուոյ յաւելում մի կըսպա-
սէ :

Աթէնք 5 ապրիլ

Երէկուան զօրահանդէսն իբրև զինու-
րական հանդէս՝ մեծ յաղողութիւն մ'ե-
ղաւ : Անթիւ բազմութիւն Աթէսի հրա-
պարակին վրայ գումարուած , եռանդա-
գին կեցցեներով ողջունեցին թագաւո-
րը , ժողովրդեան խանդն աւելի նշանա-
ւոր եղաւ թագաւորին առջևէն անցնող
զօրաց նկատմամբ : Զօրահանդէսը 4500
ի չափ զօրաց համար եղաւ , որոց հետ
կային նաև 11 լեռնային և դաշտային
թնդանօթաց հրետանիներ : Երեք զօրա-
գունդը իրենց դրօշակները թագաւորին
ձեռքէն ստացան՝ ժողովրդեան եռան-
դագին աղաղակներէն ողջունուելով :

Օտարազգի զինուորական սպայք , որք
ներկայ էին հանդիսին , և զինուորական
ձեռնհաս քննադատներ են , միաձայն
յայտնեցին թէ զօրաց երևոյթն ու
շարժումները կատարելապէս գոհացուցիչ
են և բացարձակապէս յարմար պատե-
րազմի մտնելու :

Հելլենական կառավարութիւնը նպար ,
հանդերձ , գրամ և վիրաբոյժներ կը
զրկէ ի ֆիոս :

(Աժան Հէլս)

Լոնտրա և ապրիլ

Թայմը լրագիրը թունուղի սահմանա-
դրելին վրայ ծագած վերջին դէպքերը
մեկնելով կըսէ թէ Գաղղիա թունուղի
իշխանութեան երկրին տիրելու բոլորո-
վին նպատակը չէ , որովհետեւ թունուղ
Օսմ. տէրութեան անբաժանելի մասն է ,
և տէրութիւնը թուրքիոյ ամբողջութե-
նն անվթար պահելու պարտականու-
թիւն յանձն առած են :

Պէլլրատ և ապրիլ

Սերվիոյ կառավարութիւնը ճանչեց
Բուլանիոյ թագաւորութիւնը :

Մ. Բէթրոնիէվիչ Սերվիական դեսպան
անուանուեցաւ Բուլանիոյ թագաւորին
քով :

Փարիզ և ապրիլ

Մարսիլիա սպասող 15 ռդ և Մօնթբէ-
լիէ սպասող 16 ռդ զօրաբանակը շար-
ժուն զիճակի մէջ գրուեցան՝ ի հարկին
ձեղայիր զրկուելու համար :

Հռոմ և ապրիլ

Փէրրէրոյ զօրավարը պատերազմական
գործոց նախարար տնտեսեցաւ :

Ջմիւռնիա և ապրիլ

Քիոսէն հասած լուրերն աղետարչ
են . հարուածը ամէն կողմ ծաւալած
է . Կղզւոյն ամբողջ երեսուն գիւղերը
բոլորովին վեր ի վայր եղած են : Ճն-
ցումը կը շարունակէ . ժողովուրդը ա-
հարեկ քաղաքներէն դաշտերը կը փախ-
չի մեռեալներն անթաղ թողլով :

40,000 հոգի առանց զգեստի , բնա-
կարանի և հացի մնացած են :

Ջմիւռնիոյ կուսակալ Միտհաթ փա-
շա այսօր երկու շոգենաւով ուտեստ ,
վրան և տախտակ զրկեց տնակ շինելու
համար . շոգենաւուց մէջ քանի մը բը-
ժիշկ ալ կը գտնուին :

Նպաստամատոյց յանձնաժողով մը
կազմուելով , հետզհետէ նորանոր ու-
տեստ և հագուստ կը զրկուին , ինչպէս
նաև բժիշկ և խեղաբոյժ :

Քիոսէն հեռագրաւ նպաստ կը խնդա-
րեն շարունակ :

Ի նպաստ Քիոսի զոհերոց օգնութեան
ջերմ հրաւեր կը կարգացուի ժողովրդե-
կան :

Ջմիւռնիա և ապրիլ

Քիոսէն հետեւեալ հեռագիրն հասաւ
հոս .

Քիոս և ապրիլ ժամ 8 երեկոյ

Ամբողջ կղզւոյն կորուստը 1000 հո-
գի կը հասնի . միայն Քիոսի մէջ 4000
հոգի կը հաշուեն . մինչև ցարդ չորս
հարիւր գիւղ գտնուեցան աւերակաց
ներքի :

Ամենէն աւելի վնասեալ գիւղաքա-
ղաքներն են Սարքիօս , Գալիմոսիա ,
Վասիլիօնիօ , Վէրվէրաթօ :

Ճնցումը կը շարունակէ . ժողովուրդը
ոռվամահ վիճակի մէջ հաց կը խնդրէ :

Ընդհանուր կուսակալ Սատրդ փաշա
ողջ և առողջ է , Սիւրէյա շոգենաւին
մէջ կը գտնուի : Ն. Վսեմութիւնը շա-
րունակ նպաստ կը բաժնէ :

Փարիզ և ապրիլ

Նախարարաց ժողովոյ նախագահ Պ.
Ժիւլ Ֆէրրի Ծերակոյտին մէջ յայտարա-
րեց թէ Ալճէրիոյ սահմանադրութիւն յար-
ձակումէ ազատ պահելու համար ամէն
միջոց ձեռք առնուած են :

Պատերազմի պաշտօնեայ Ֆար զօրա-
վարը մի և նոյն յայտարարութիւնն ը-
րաւ երեսփոխանաց խորհրդարանին մէջ :

Բոլոր լրագիրը թունուղի դէմ աղ-
դու միջոցներ ձեռք առնուիլ կը պա-
հանջեն :

Թուն և ապրիլ

Ծովային իշխանութեանց հրաման ե-

ղաւ 7 մեծ փոխադրիչ շոգենաւ պատ-
րաստելու Ալէքէրիա երթալու համար :

Այս շոգենաւները մէկ ամսուան հա-
մար ածուխ , նաւաստեաց համար 25
աւուր ուտեստ և 10,000 հոգիի համար
ռոճիկ պիտի ունենան հետեւորին :

Լոնտրա 5 մարտ

Անգղիական խորհրդարանին մէջ Պ.
Պուրը Հելլենական սահմանադրւոյ նը-
կատմամբ հարցում մընելով կառավա-
րութեան , Պ. Կլաութոն հետեւեալ կեր-
պով պատասխանեց . « Պօլսոյ բանակցու-
թիւնը փութով առաջ կերթան , սակայն
Ձատկի տօնէն առաջ այս մասին բնաւ
տեղեկութիւն մը չեմ կրնար տալ » :

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Քիոս (Սաքըզ) կղզւոյն երկրաշար-
ժը ահաւոր կերպով տակաւին կը տեւէ .
ամեն կողմն աղետալի հեռագրեր կը
ղարնուին Քիոսէն և կը վախցուի թէ մի
գուցէ հուսկ ուրեմն կղզին ծովասոյզ
լինի . երէկ հետեւեալ հեռագրերը առ-
նուեցան Քիոսէն . Առաջին հեռագիրը
կը ծանուցանէ թէ երկրաշարժը տակա-
ւին կը տեւէ , պարսպաց մէջ եղած տու-
ները հիմնայատակ կործանեցան , 100 ի
չափ անձինք վրատակաց ներքեւ մնա-
ցին . Ժողովուրդը նաւակներու մէջ ա-
պաւինած է . Քիոս բնակիչն եղած է ,
երկրաշարժը երկնից որոտումի նման կը
գողայ . 5,000 բնակիչ ունեցող գիւղէ
մը միայն 150 հոգի աղատած են , ու-
րիշ կողմեր մարդու կորուստը անթիւ է :

Երկրորդ հեռագիրը կը ծանուցանէ .
Զմիւռնիոյ վարչութիւնը շատ մը գոր-
ծաւոր , ոստիկան , բահ , բրիչ և զօրք զըր-
կեց , Զմիւռնիոյ առջև խարսխող բոլոր
օտար տէրութեանց շոգենաւները հոս
եկան . օրը 10 հազար օխայ հաց կը
ղրկուի Զմիւռնիայէն :

Երրորդ հեռագիրը : Երկրաշարժը դեռ
կը տեւէ . փրատակաց տակէն աղետալի
աղաղակներ , լալօն և հառաչ կը լսուի .
տակէ 1800 տարի առաջ փոխիէս քա-
ղաքին երկրաշարժին նման է . և ան-
շուշտ հրաբուխ մը պիտի պայթի :

Քիոս կղզւոյն համանուն քաղաքին
բնակիչները 23,000 ի կը հասնին . և 6
հազարի չափ քարուկիր տուներ ունի .
թէ և սոյնգ չը գիտցուիր եղած վնասը ,
սակայն 200 հազար ոսկիի կը հասնեն .
Քիոսից վաճառականք երէկ շիրքէթի
շոգենաւ մը վարձելով Քիոս մեկնեցան .
Ամերիկա անուն շոգենաւն ալ նպաստի
համար նոյնպէս Քիոս մեկնեցաւ : Այս-
օրուան եգիպտական շոգենաւը կը ծա-
նուցանէ թէ Քիոս գաղող ճանապարհ-
հորդները և զրկուելիք նպաստները ձրի
պիտի ընդունի :

Քիոսի մէջ երկրաշարժէն վերջը հըր-
դեհ պատահելով , կառավարութեան
ապարանքը և շատ մը տուներ այրեր են .
կըսուի թէ կղզւոյն մէկ մասը ծովա-
սոյզ եղեր է :

— Զմիւռնիոյ ժանտարմաներուն կաղ-
մուեցէն ի վեր տեղւոյն աւաղակաց կեն-
դանագիրն առնուելով , հաւաքածոյ մը
չինուած էր : անցեալները յոյն երկրա-

սարդ մը աւաղակներէն կողոպտուելով ,
ժանտարմայի վարչութեան բողոքեր է .
ասոր վրայ աւաղակաց կենդանագիրը
իրենց ցոյց տրուելով , երկտասարդը
ճանչցեր է զինքը կողոպտող աւաղակը
որ անմիջապէս ձերբակալուելով չորս
տարի բանտարգելութեան դատապար-
տուել է :

— Անցեալ օր գրած էինք թէ կա-
ռավարութեան հասոյթ չունեցող պաշ-
տօնատանց ամասկանները անվրէպ և
անխափան հատուցանելու համար Ատա-
նայի կառավարութեան ոչխարի տուրքը
ասոնց պիտի յափաչուի . սակայն ծո-
վային զօրաց համար զէնք դնուած ըլ-
լալով , սոյն եկամուտը ասոր յատկաց-
ուել է : Իսկ Սերաստիոյ կուսակալու-
թեան ոչխարաց տուրքին հասոյթը առ-
սականներու վճարման սահմանուել է :
Գանձուց պաշտօնեայն առաջարկեր է Բ.
Դրան որ սոյն հասոյթը ուղղակի ինքը
դանձէ և պաշտօնակալաց ամասկանները
ինքը հատուցանէ . սակայն Բ. Դուռը
խիստ պատահական մը զրկեր է յայտա-
րարելով որ յայտ հետէ պանքայի մը
պիտի յանձնուին Սերաստիոյ կուսակա-
լութեան ոչխարաց տուրքը , Այտընի
կուսակալութեան ամբողջ հասոյթը և
Ատանայի կուսակալութեան ոչխարաց
տուրքէն զատ միւս հասոյթները , որ-
պէս զի տէրութեան պաշտօնակալաց ամ-

սականները անխափան վճարուին :

— Վազըթ կըսէ թէ մայրաքաղաքիս
դեսպանները իրենց տէրութեանց հա-
ւաքական հեռագիր մը զարնելով յանձ-
նարարեր են որ տէրութիւնը հաւաքա-
կան շրջաբերականով մը Յունաստանը
ստիպեն Օսմանեան պատուիրակաց առա-
ջարկած նոր սահմանագիծն ընդունելու :

— Պապէլ շոգենաւով երէկ գիշեր
Սինոպի չորս դունդ ըէտիֆները մայրա-
քաղաք հասան :

— Այտընէն կը հեռագրեն թէ 38
տակաւ վառօդ բարձած յունական նաւ
մը բռնուել է մաքսատան տեսչութեան
կողմանէ :

— Ոստիկանութեան նախկին պաշ-
տօնեայ Հաֆիզ փաշա սպարապետու-
թեան գրան մթերանոցին վերատեսուչ
կարգեցաւ :

— Սպայակոյտի ժողովոյն անդամնե-
րէն Շաքիր պէյ , Միջերկրական ծովուն
կղզիներուն մէջ գումարուելիք Օսման-
եան զօրաց հրամանատար կարգուելով
քանի մ'օրէն իւր պաշտօնատեղին պիտի
մեկնի :

ՏԵՐ-ԽՄԲԱԳԻՐ

Մ. Յ ՄԵԼԻՔԵԱՆ

ՏՆՕՐԷՆ Ս. Ղ. ՊԱՐՏԻԶՊԱՆԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ս. Ղ. ՊԱՐՏԻԶՊԱՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.
Բիգա փաշա խան քիւ 3

Փ Ա Ն Ա Ս Է

ԴԵՂ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ԴԵՂ ՍՍՄԱՐԱՅԻՈՅՆ

Կը ծախուի Միսասեան և Բնկերաց Ամերիկեան վաճառատունը ի Ղալաթիա Կ. Պօլսոյ :
Փանասէն իւր օգտակարութեամբ , ինչպէս Ամերիկայի և Եւրոպայի , նոյնպէս և Թուր-
քիոյ այլ և այլ կողմերը մեծ ընդունելութիւն գտած է :

Փանասէն գեղացւոյն և գաւառացւոյն բժիշկն ու բարեկամն է , և մեծ օրհնութիւն մը
համարուած է այն տեղերուն համար , ուր բժիշկ և գաւառացի հազիւ կը գտնուին :
Փանասէն բուսեղէններէ բաղադրեալ լինելով՝ բոլորովին անվնաս է : Փանասէն պարածին ցա-
ւը կ'առնէ ու քիչ ատենի մէջ կը բուժէ . նոյնպէս և մարմնոյն կտրուած ու ձմրուած տե-
ղերուն ցաւն ու բորբոքը չուտով կ'անցնէ :

Զղային , յօգային և ոսկրային սաստիկ ցաւերը բուժելու՝ տաղնապետը կը հանդար-
տեցնէ : Ստամոքսի , փորի և աղեաց ցաւերը կը կտրէ ու պաղէ յառաջ եկած դժուարու-
թեանց առաջը կ'առնուի :

Փանասէն ակոյալի սաստիկ ցաւերը չուտով կը բուժէ : Մարմնոյն կտրուած կամ վիրա-
ւորեալ կողմերն ոտաւ փանասէ քսելով շուտ կը բժշկուին ու կը դողուին : Փանասէն կը
բժշկէ նաեւ փորհարութիւն , թանջք , հազ , քերձ , կոկորդի բորբոք և ուրեք , մէջքի ցաւ
և այլ դանազան անոտեր , որոց սկզբնապատճառը գրեթէ նոյնն են : Այսպէս կը վկայեն չա-
տեր , որը փորձած են : Ընտանիք իրենց տան մէջ ու պանդուխտը և ճանապարհորդը իրենց
մօտ փանասէ պահելով և յանկարծական դժուարութեանց ատեն զորձաձիւղ մեծ օգուտ
կը քաղեն և ծանր հետեւանաց առաջը կ'առնուին : Փանասէն հեղուկ է , որ թէ՛ մարմնոյն
վրայէն քսելով և թէ՛ խմելով ալ բժշկութիւն կը գործէ :

Գործածութեան կերպը հետն է : Գլխաւոր վաճառատեղին է , Ղալաթիոյ Ենի-ձամիի
դրան կից Միսասեանին Ամերիկեան վաճառատունը , նաեւ մայրաքաղաքիս զեղագործաց քով
ու դաւառներն ալ կը գտնուին :